
Kovács László Attila

Rektori évnyitó beszéd

a 2001/2002-es tanulmányi év kezdetén a Protestáns Teológiai Intézetben

A Protestáns Teológiai Intézet nevében tisztelettel és szeretettel köszöntöm fenntartó egyházaink képviselőiben megjelent főtiszteletű püspök urakat, főgondnok urakat, nagyfőtiszteletű tanácsos urakat, lelkipásztor testvéreinket és minden kedves vendégünket.

Tisztelettel és szeretettel köszöntöm a nagyfőtiszteletű professzor urakat és a tiszteletes ifjúságot. Isten hozott benneteket! Olyan jó látni, hogy ezek az ősi falak ismét megtelnek élettel, fiatalos lendülettel. A vakációban sokan közületek messzi tájakra jutottak el. Egy teológus csoportunk németországi gyülekezetekben teljeshette nyári gyakorlati szolgálatait, az angol kórus tagjai pedig alig tíz napja tértek vissza Kanadából. Az egész világot megdöbbenetette a New York-i tragédia. Nem kis aggodalommal töltött el valamennyiünket az a tény, hogy némelyek közületek az Egyesült Államok közvetlen szomszédságában élték át azt a minden fantáziát felülmúló szörnyű terrortámadást, amellyel szemben tehetetlennek bizonyult a világ. Hála Istennek, hogy idejében, zavartalanul haza tudatok jönni. Jóléti érzés ismét találkozni, látni a régi, ismerős arcokat.

Teológus közösségünknek, nyilván, új tagjai is lesznek. Megkülönböztetett szeretettel köszöntöm közösségünk új tagjait, az I. évfolyamra beiratkozott hallgatókat. Az idén kevesebben jelentkeztek felvételi vizsgára, mint az előbbi években, de így is nagy volt a verseny. 14 erdélyi, 9 királyhágómelléki református, 5 unitárius és 2 evangélikus jelölt nyert felvételt, és 2, a teológiát másod-egyetemként elvégezni óhajtó erdélyi református hallgató iratkozhatott be az I. évfolyamra, összesen 32-en. Kívánom, hogy érezzétek jól magatokat ebben a teológus közösségben, és Isten áldása legyen itteni forgolódástokon, tanulmányaitokon.

A 2001/2002-es tanévben Intézetünknek összesen 219 hallgatója lesz (175 fiú és 44 leány), 30-cal kevesebb, mint az elmúlt esztendőben. Ebből 87 erdélyi, 86 királyhágómelléki, 31 unitárius, 9 evangélikus, 2 kárpátaljai, 3 vajdasági református és 1 magyarországi evangélikus. Ez a szám jelzi, hogy a '89-es változás után bekövetkezett túlzásfoltosság csúcán már túl vagyunk. Hallgatóink létszáma ezzel a tanévvel kezdődően fokozatosan csökkenni fog, és néhány év múlva – remélhetőleg – elérjük azt a kiegyenlített, a lelkészutánpótlás normális ütemének és Intézetünk befogadóképességének megfelelő létszámot, amely az optimális tanítás–tanulás feltételeit hozza majd magával ebbe a több mint 100 éves épületbe és közel 4 évszázados múltra visszatekintő lelkészalkotó intézetbe.

Ma végre létrejönni látszik az Erdélyi Magyar Tudományegyetem: Marosvásárhelyen, Csíkszeredán több szakon is beindul a magyar nyelvű egyetemi oktatás. A Partiumi Keresztény Egyetem felújított székházát avatja, szívós küzdelemmel szolgálva nemzetünket, és igyekszik gazdagítani a sokrétű romániai magyar

nyelvű felsőoktatást. A Babeş–Bolyai Tudományegyetem ún. magyar vonalán, a karokon és szakokon több száz egyetemista tanul magyar nyelven. Ifjainknak jelentős része Magyarországon óhajtja és tudja egyetemi tanulmányait végezni. Olyan örvendetes tényeket soroltam fel, amelyek Teológiai Intézetünket is szokatlan, új helyzet elé állítják. Lehetőségek ezek, amelyekről tízegynéhány évvel ezelőtt még álmodni sem mertünk. Most viszont mint elszívó erők, tényezők, mint új kapcsolatépítő lehetőségek, új kihívások elé állítanak minket is.

Ebben a helyzetben fel kell mérnünk erőinket, lehetőségeinket, értékeinket, tudnunk kell, mit akarunk, mi a célunk. Jövönket nem tehetjük ki ilyen vagy olyan érdekek játéknak, a politikai széljárásnak. Ezért évnyitó beszédemben az új lehetőségek kínálta, Intézetünkkel szemben egyre hangosabban fel-felbukkanó elvárások fényében, önmagunkról, sajátos helyzetünkről kívánom megosztani veletek gondolataimat.

A kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet, mint tudjuk, a romániai magyar református, evangélikus és unitárius egyházak által fenntartott, s azok gyülekezeteinek szolgálatában álló teológiai felsőoktatási – tehát egyetemi rangú – intézmény. Elsődleges célja és feladata a lelkészképzés, s mint ilyen, az ország egyetlen magyar református, evangélikus és unitárius lelkészképző intézete: egész Erdélyt, illetve Romániát átfogja, kihatással van egész népünk szellemi-lelki arculata, azt formálja.

Intézetünk olyan teológusokat, lelkészeket kíván nevelni, akik hitvallásos és nemzeti önazonosságuk tekintetében hajthatatlanok; nyitottak mind az egyházon kívüli tudományok és értékek, mind a felekezeti másság irányában; s akik az erdélyi értelmiségnek versenyképes és azzal kapcsolatot ápolni tudó tagjai, népünk vezető egyéniségei, előljárói lesznek.

A lelkészképzés mellett fontos feladatunknak tekintjük a teológiai tudományok művelését, a kutatást, a doktorképzést, a teológiai művek publikálását, amellyel elsősorban fenntartó egyházaink szolgálatában kívánunk állni, de az európai teológiai vérkeringésben is jelen akarunk lenni.

Az Intézetünknek otthont adó épület az Erdélyi Református Egyházkerület tulajdona, a hajdani Református Teológiai Fakultás. A közös intézet működtetését és fenntartását viszont mind ez ideig arányosan vállalták és biztosították azok a hazai egyházkerületek, amelyek részére lelkészeket képez.

Teológiai Intézetünk fenntartása az utóbbi években egyre kényelmetlenebb vitákat váltott ki egyházaink kormányzó testületeiben. Lelkészeink és egyházi tisztségviselőink közül sokan panaszkodnak amiatt, hogy a közegyházi terhekre fordított alapok nagy részét teológiai intézetünk emészti fel. Kétségtelen, hogy az erdélyi protestáns egyházak nem kis áldozatot hoznak, hogy minket fenntartsanak. Lássuk hát az adatok tükrében: mibe kerül egyházainknak a Protestáns Teológiai Intézet?

A 2001. naptári esztendőre előirányzott költségvetésünk kereken 6 milliárd lejnyi kiadásokra számít. Ha ebből levonjuk: az átmeneti tételeket (mint pl. a konviktus szolgáltatásaiért bevett és kifizetett összegeket); a saját bevételeket

(mint pl. a bentlakási díjakból bevett összegeket); az államtól 18 alkalmazottunk fizetés-kiegészítésére kapott kongruát; a külföldi hittestvéreinktől tanári fizetés-kiegészítésre kapott adományokat; az Apáczai Közalapítványtól működési költségek fedezésére nyert támogatást, akkor fenntartó egyházainknak kereken 4 milliárd lejnyi szubvenciót kellene előteremteniük ahhoz, hogy Intézetünk zavartalanul működhessen. Ez azt jelenti, hogy minden egyes lélek után átlagban, felkerekítve, 5200 lej szubvenciót kellene hogy fizessenek Intézetünknek. Egy 1000 lelkes gyülekezet 5 200 000 lejjel járulna hozzá fenntartásunkhoz. A szubvenció egyházkerületek közötti elosztásának kulcsát annak idején nem csak a lélekszám szerint állapították meg, hanem más szempontokat is figyelembe vettek, pl. az egyházkerületben szolgáló aktív lelkészek számát. Ezért a szubvenció egyházkerületenkénti megoszlásában az egy lélekre eső összeg kisebb-nagyobb eltéréseket mutat. Az elosztási kulcs újraszámítása nyilvánvalóan szükséges, hiszen az elmúlt 10 évben fenntartó egyházaink testében, összetételében, anyagi lehetőségeiben olyan változások történtek, amelyeket feltétlenül figyelembe kell venni.

Az elmúlt év adatai:

Egyházkerület	Lélekszám	Szubvenció		1 lélekre lebontva	1 hallgatóra lebontva	Hallg. száma
		kért:	2 037 150 000			
EREK	386 000	jóváhagyott:	1 322 000 000	5278	19 972 058	96+6
				3425	12 960 784	
KhmREK	294 000		1 364 850 000	4642	13 123 557	100+4
Unitárius	70 000		506 250 000	7232	14 464 285	35
Evang.	28 000		141 750 000	5063	17 718 750	8

A hallgatók számánál az EREKnél és KhmREKnél a +6 és +4 a külföldi református hallgatókat jelenti.

Az EREK a kért 2 milliárdnyi szubvenciót nem hagyta jóvá, csak 1 322 000 000 lejt, azt viszont rendszeresen, havonként folyósítja. A KhmREK, az Unitárius Egyház és Evangélikus Egyház megígérte a kért szubvenciót, a KhmREK viszont a tavalyi 3–4 hónapi késést a szubvenció folyósításában az idén megkészszerzte, így Intézetünk nem tudta számláit, illetve a Nyugdíjpénztár felé felhalmozódott tartozásait rendezni.

A jelenlegi árfolyamot tekintve tehát fenntartó egyházaink minden egyes lelkészképzésére évente, átlagban 14 millió lejt fordítanak. Ha ehhez hozzáadjuk az egyházkerületek által hallgatói részére kiutalt tanulmányi segélyeket is, akkor református egyházkerületeink évenként 1 lelkész képzésére 17 millió lejt áldoznak, az unitárius és evangélikus egyház ennél jóval többet (adataik nem állnak rendelkezésemre, mivel nem Intézetünkön keresztül folyósítják a tanulmányi segélyeket). Az 5 tanulmányi év alatt tehát egy lelkész képzése 85 millió lejtbe kerül az egyháznak. Ez, anyagi lehetőségeinkhez képest, bizony sok. Alázatra, hálára és

önvizsgálatra indít valamennyiünket. Mindenki becsülje meg azt, hogy itt lehet és tanulhat, és igyekezzék az elvárásoknak messzemenően megfelelni! Összehasonlításképpen azonban álljon előttünk egy másik adat: Külföldi tanulmányra kiküldött lelkészeink, teológusaink 1000–1200 DEM ösztöndíjban részesülnek havonként. Egyévi külföldi ösztöndíj összege, amit külföldi hittestvéreink egy főre szánnak: 10 000–12 000 DEM, ez 130–150 millió lejnek megfelelő összeget jelent, jóval többet, mint amit idehaza fenntartó egyházaink egy lelkész teljes (5 évi) képzésére és tanulmányi segélyezésére fordítanak.

Az ismertetett adatok ugyan híven tükrözik a lelkészképzésre, lelkészképző intézetünk fenntartására fordított összegeket, azonban mégsem fedik a teljes valóságot. A Babeş–Bolyai Tudományegyetem fakultásaként működő Vallástanárképzőnek nincs épülete, otthona. Nyilván az amúgy is túlszűfolt teológiai intézetünknek kellett befogadnia a több mint 200 vallástanárképző hallgatót is. A vallástanárképző kar Intézetünkötől állandó használatra kapott egy tantermet, egy irodahelyiséget a dékáni hivatal részére, egy tanári szobát, és lelkészképző intézetünk órarendjének függvényében valamennyi tantermünket és könyvtárunkat is igénybe vette. Mind ez ideig a dékáni hivatal többszöri kérésünkre sem találta meg a módját annak, hogy egyetlen lejjel is hozzájáruljon Intézetünk működési költségeihez (világítás, fűtés, víz), takarító, könyvtári személyzetünk fizetéséhez stb. Ezeket a költségeket tehát a lelkészképzés terheként fizetik fenntartó egyházaink.

A lelkészképzés terhére írt szubvenció adatait nem áll módomban egybevetni más közegyházi terhekkel. Nem tudhatom, hogy a központi egyházkormányzásra, az egyházmegyei és egyházkerületi hivatalok fenntartására mennyit áldoz az egyház, függetlenül attól, hogy milyen forrásokból tudja azokat fenntartani. Csak azt tudom, hogy egyházaink vezető testületeiben a Teológiai Intézet fenntartása körüli viták előkelő helyet foglalnak el, mintha csak ez az egy intézmény indokolná a központi járulékok szükségességét és emelését. Igen megtisztelő intézetünkre nézve, hogy az érdeklődés középpontjába került, hiszen azt a látszatot kelti, hogy a lelkészképzés gondja abszolút prioritásnak örvend az egyházi ügyintézésben.

A valóságban viszont ez a tény a gondokra irányítja tekintetünket. Arról van szó, hogy gyülekezeteink egyre nehezebben tudják eltartani egyházi intézményeinket. És éppen az anyagi gondok miatt fogalmazódott meg sokakban az a gondolat, hogy a teológia lépjen be a Babeş–Bolyai Tudományegyetembe, s mint a kolozsvári állami egyetem egyik kara éljen tovább állami költségvetésből.

Tulajdonképpen három lehetőség áll előttünk:

1. Vagy megmaradunk továbbra is egyházi felsőoktatási, lelkészképző intézetnek – a jelenlegi tanügyi törvény értelmében ez magánegyetemet jelent, vagy
2. belépünk a Babeş–Bolyai Tudományegyetembe, s mint állami egyetem fakultása képeznénk lelkészeinket, vagy
3. csatlakozunk a most születő magyar magánegyetemhez, egyetemekhez.

Ez utóbbi lehetőségről tulajdonképpen még korai beszélni, hiszen most születő egyetem(ek)ről van szó. Reméljük azonban, hogy néhány év múlva felül fog-

nak kerekedni a bizonytalanságon, és az erdélyi magyarságnak szilárdan álló szellemi fellegráivá nőnek.

A közeljövőben fenntartó egyházainknak mindenképpen szembe kell nézniük ezekkel a lehetőségekkel, alternatívákkal. A kérdés az anyagi gondok miatti kihívások következtében merül fel; ezt viszont nem lehet, nem szabad csupán anyagi megfontolások alapján mérlegelni és eldönteni. Sok más elvi szempont lehet még döntő jelentőségű ebben a dilemmában.

I. évesek fogadalomtétele a 2000/2001-es évnnyitón

Mi szól az egyetemhez csatlakozás mellett?

A hagyományos európai egyetem elképzelhetetlen teológiai kar nélkül. A teológiai tudománynak mindig is előkelő helye volt a tudományok társaságában. Az egyetem keretében működő teológiai kar hozzájárul ahhoz, hogy a nem teológus gondolkodók is tudomást szerezzenek a teológiai tudományról, annak eredményeiről és megbecsüljék azt; hogy világnézeti meggyőződésétől függetlenül a tudós társadalom a teológiát is elismerje az egyetemes kultúra szerves, meghatározó részeként, a tudományok egyenrangú felének. Mindez fordítva is igaz: a teológus társadalom közvetlen kapcsolatba kerülne a nem teológiai tudományokkal, azok eredményeivel, azok tudósaival. Az egyetem keretében működő teológiai kar hozzájárulna tehát annak a szakadéknak a felszámolásához, amelyet a kommunista politika és hatalom gerjesztett a teológus társadalom és az értelmiség között, amikor teológiai intézetünket hermetikusan elzárta a külvilágtól és kínoosan vigyá-

zott arra, hogy a templom falain kívül egy szó se essék a hit kérdéseiről, a teológiáról. Társadalmunk jelentős része olyan nevelésben, képzésben részesült, nőtt fel, amely szerint a teológiát ócsárolni, elítélni volt dicsőség.

Az egyetem, a tudományok társasága kétségtelenül optimális feltételeket biztosít a tudományos munkára, kutatásra és szavatolja a tudományos igényességet az oktatásban. Mindezt azonban önálló, egyházi felsőoktatási intézményben is el lehet érni.

A teológiai tudományoknak egyetemi szinten, a mai kornak megfelelő tudományos igényességgel való oktatása nélkülözhetetlen, de nem az egyetlen feltétele lelkészképzésünknek. Legalább ennyire fontos és nélkülözhetetlen feltétele, pillére lelkészképzésünknek a gyülekezeti háttérre épülő istentiszteleti élet és gyakorlati képzés. Éppen ebből a megfontolásból kiindulva, elődeink – úgy tűnik – határozottan az egyházi lelkészképző intézet mellett foglaltak állást.

Az Intézetünket bemutató, jubileumi kiadványunkból olvashatjuk: „1622-ben világra jött »Erdély legszebb szülőtte, a református kollégium« (Szász Károly). Ekkor, Bethlen Gábor erdélyi fejedelem uralkodása idején, határozta el az országgyűlés a gyulafehérvári collegium academicum felállítását. A fejedelem birtokadományokkal és pénztökével anyagi alapot vetett neki, majd külföldi tanárokat hívott meg, iskolatörvényt szorgalmazott, a lelkipászoroknak és családtagjainak nemesi armálist adott... Bethlen Gábor kollégiuma autonóm főiskola volt, de fővédnöke maga az egyház lett: az egyház szolgálatában állott, az egyháznak képzett lelkipászorokat. Ez a két vonás – az iskolai szabadság és az egyházi elkötelezés – egész külső történetén végigkísérte az iskolát, Gyulafehérvártól a mai kolozsvári teológiáig. A külvilág ellenséges közegében a gyülekezetek közvetlen gondoskodása, a gyülekezetekből jött hallgatók, az oda ünnepekre kiküldött legátusok útján kialakuló szorosabb kötődés az utóbbi száz évben tette leginkább az egyház iskolájává a teológiát, és erősítette benne az otthonosság érzését.”

Elődeink állásfoglalásáról lévén szó, néhány gondolat erejéig emlékezzünk meg Intézetünknek 50 évvel ezelőtt elhunyt tanáiról.

Azzal kezdem, aki kevésbé ismert ebben a közösségben. Dr. Kiss Béla evangélikus lelkész és teológiai magántanáról van szó, aki szerteágazó, sokrétű tevékenységet fejtett ki. A mai nemzedék előtt példaértékű lehet az, ahogyan ő, lelkipásztori, gyülekezetépítő szolgálata és teológiai tanári tevékenysége mellett, hétfalusi csángó népe iskoláiért, gazdasági fellendüléséért, művelődéséért sikraszállt és kézzelfogható eredményeket ért el rövidre, mindössze 46 esztendőre szabott élete alatt. Nem egyházi bátyák mögé visszahúzódó, bezárkózó teológus volt – mint sok mai lelkipásztor és teológus –, hanem nyitott a tudományok, a művészetek felé, s így teológiai, lelkipásztori szolgálata is erőteljesebbé, hitelesebbé, eredményesebbé vált.

Ötven évvel ezelőtt halt meg dr. Makkai Sándor is. 1918-ban teológiai tanári székfoglaló értekezésében az Intézet feladatát három vonatkozásban fogalmazta meg. Adorjáni Zoltán tanártestvérem összefoglaló értékeléséből idézem Intézetünk feladatát kifejtő gondolatait: „1. A teológia legyen tudományos főiskola:

nem azért, hogy elodázza a lelkésznevelést, hanem azért, hogy annak megfelelhessen. A teológia elvárása az volna az egyházak irányában, hogy hívő ifjakat küldjenek a lelkészi szolgálatra való felkészítésre, mivel a hitet a Teológia nem teremtheti, hanem feltételezi. A teológia művelése hitet feltételez a teológusban. Ez a hit annak a tudományos munkának az alapja és biztosítéka, amely nélkül szó sem lehet a lelképásztor-nevelésről. 2. Legyen a teológia közelebbről lelkésznevelő intézet s így rendelkezék gyakorlati jelleggel is, mivel az öncélú tudomány: absurdum. A tudomány arra való, hogy megtermékenyítse a gyakorlatot. 3. Végül legyen a Teológia sajátosan erdélyi intézmény és szem az Erdélyi Sionon.” (Makkai Sándor: *Akik jó bizonyosságot tettek*. 213.).

Az egyházi, gyülekezeti háttér és a teológiai tudományok művelésének szétválaszthatatlan egymásra utaltságát egészen más szavakkal és meggyőző érveléssel fogalmazta meg dr. Tavaszy Sándor, aki 1920-tól kezdődően volt tanára ennek az intézetnek és 50 évvel ezelőtt halt meg. Sokat idézett tétele így hangzik: „A teológia nem lehetséges az egyházon kívül, és az egyház nem lehet el teológia nélkül.” A teológia ugyanis a legközvetlenebb viszonyban áll az egyház igehirdetési tevékenységével. Az igehirdetés pedig alapvető funkciója az egyháznak. A teológiai intézet éppen ezért kulcsfontosságú szerepet tölt be az egyház életében, mert „az anyaszentegyház jövődjének legfőbb tűzhelyét” képezi. Ezekből a gondolatokból világosan kitűnik, hogy a lelkészképzésre irányuló teológiai képzést semmiképpen sem lehet, semmiképpen sem szabad elszakítani az egyháztól, a gyülekezetek életére szervesen épülő gyakorlati képzéstől és istentiszteleti élettől.

Az egyházi, gyülekezeti háttérre épülő istentiszteleti életet és gyakorlati képzést, mint a lelkészképzés nélkülözhetetlen pillérét, feltételét egy állami egyetem legfeljebb megengedi, de nem biztosíthatja, nem szavatolhatja. Következésképpen hosszú távon elsorvad, leépül. Ezt jól példázzák a nyugat-európai nagyhírű egyetemek. A tudomány művelését tekintik egyedüli céljuknak, feladatuknak, szabadon, mindenféle megkötéstől mentesen, az egyházi elkötelezést is beleértve. Ezek az egyetemek nem lelkészt képeznek, egyszerűen csak teológust. A diplomás teológust pedig egyházi szemináriumokban kell lelkésszé képezni. Az egyetemi teológiai professzorok nagy része a teológiai tudomány művelésének, kutatásának, fejlődésének feltételeit csakis az egyháztól, az egyházi vezetéstől teljesen független, autonóm egyetem keretében tudják elképzelni. Az egyház képviselői, vezetői viszont, valahányszor meglátogattak, irigykedve tekintettek intézetünkre, éppen azért, mert egyházi kötődésünket, egyházra utaltságunkat és az egyházi szolgálatra irányított teológiai képzést mind ez ideig meg tudtuk őrizni. A mi tanáraink legtöbbször nem érzi korlátozó körülménynek az egyházi kötődést és elkötelezést a tudományos teológiai munkában, sőt ellenkezőleg: szükségesnek és mindenáron megtartásra szükséges feltételnek véli. Jelzés értékű lehet számunkra, hogy a németországi nagy egyetemeknek az utóbbi években egyre kevesebb teológiai hallgatója van, többnyire csak külföldi ösztöndíjasok. Ugyanakkor az egyházi lelkészképző intézetek hallgatóinak száma látványosan megnövekedett.

A mai hazai törvények ugyan szavatolják az egyetemi autonómiát mind az állami, mind a magánegyetemek részére, de tudjuk, hogy mennyire korlátozott autonómiáról van szó. A politikai széljárástól függő kormány és tanügyminisztérium által megszabott, megengedett, jóváhagyott, ellenőrzött keretek között, azok jóindulatára vagy megvesztegethetőségére vagyunk utalva a törvény által szavatolt jogaink tényleges érvényre juttatásában. Ezen túl, egy állami egyetem jelenlegi vezetősége által megtúrt ún. magyar vonal keretében működő fakultás természetesen minden tevékenységében az egyetem szenátusának van alárendelve, s mint kisebbség, túl az állandó bizonytalanságon, a magyar protestáns lelkészképzés sajátos szempontjainak sohasem tudna majd érvényt szerezni.

Tegyük fel így a kérdést: átvállalhatja-e az állam a lelkészképzést? Az egyház átadhatja-e a lelkészképzést az államnak? Bizonyára nem. A lelkészképzésről nem mondhat le az egyház, azt nem adhatja ki a kezéből. A lelkészjelölt nem kívülről jön az egyházba, felajánlva szakmai tudását, teológiai képesítését. A lelkészjelölt az egyházból jön, az egyház tanítását kell hogy magába szívja, s ha ez ma csak a teológiai képzéssel lehetséges, akkor ezt a teológiai képzést az egyház nem adhatja ki a kezéből. A teológia gyülekezeti ügye, az egyház ügye.

Az állam és egyház viszonyáról a reformatori teológiának világos tanítása van, amely ugyan részben eltér a római katolikus, és főleg a görögkeleti egyház tanításától, számunkra azonban nem lehet kétséges, hogy noha az egyház és állam között vannak átfedések, mint koncentrikus körök, bizonyos területeken szétválaszthatatlanul fedik egymás, a kettő között mégis lényegbeli, feladatukban, küldetésükben jól körvonalazható különbség van. Az egyház Krisztus teste és az evangélium szolgálatában áll. Az államnak politikai küldetése van. A jogszabályok felállítása és érvényesítése, a törvények hozatala és végrehajtása által az állam az igazságosság és a rend fenntartása szolgálatában áll, tehát többek között a család, és nem utolsósorban az egyház támogatása és védelmezése szolgálatában.

Éppen ezért állampolgári mivoltunknál fogva elvárjuk mindazokat a jogokat, kedvezményeket hallgatóink és tanáraink részére, amelyeket az állami egyetemen tanulók és tanítók élveznek. Joggal várnánk el az államtól, hogy biztosítsa az egyháznak azokat a feltételeket, amelyek mellett a lelkészeit megfelelőképpen kiképezheti. Joggal várnánk el az államtól lelkészképző intézetünk szubvencionálását a hallgatók létszáma szerint, mert ők is ugyanolyan polgárai az államnak, mint az állami egyetemekre járó ifjak. Ilyen irányban volna célszerű, politikai érdekképviselőtünk igénybevitelével, intézkedni és kiharcolni, amit lehet, nem pedig azt mérlegelni, hogy lemondjunk-e négyszáz éves múltú lelkészképző intézetünk egyházi jellegéről, egyházhoz kötöttségéről.

Anyagi világban, gazdaságilag nehéz helyzetben élünk. Merjünk remélni, hogy fenntartó egyházaink, gyülekezeteink számára van annyira fontos lelkészképző teológiai intézetünk, hogy fenntartásáért mindent megtegyenek, és áldozatot hozzanak, amint azt eddig, nehezebb körülmények között is megtették. Merjünk remélni azt is, hogy nem az anyagiak fogják megszabni és korlátozni a teológiai képzés eszközi és személyi feltételeit, folyamatát és milyenségét, hanem a szük-

séges, optimális feltételek szerint megtervezett lelkészképzés szabja majd meg a ráfordítandó anyagokat.

Befejezésül a 78. zsoltár első verseiből idézek: *„Figyelj, népem, tanításomra, fordítsátok felém fületeket, amikor beszélek! Mert példázatra nyitom számat, ősrégi titkokat akarok hirdetni. Amiket hallottunk és tudunk, mert őseink elbeszélték nekünk, nem titkoljuk el fiaink előtt, elbeszéljük a jövő nemzedéknek: az Úr dicső tetteit és erejét, csodáit, amelyeket véghezvitt. Intelmeket irt Jákób elé, tanítást adott Izráelnek, és megparancsolta őseinknek, hogy adják azokat tovább utódaiknak. Tudja meg ezt a jövő nemzedék, a születendő fiak, és ha felnőnek, beszéljék el fiaiknak, hogy Istenbe vessék bizalmukat; ne felejtsek el Isten nagy tetteit, és tarták meg parancsolatait.”*

Isten adjon erőt és bölcsességet mindannyiunknak, hogy a ránk bízott szolgálatot híven teljesítsük. Hogy Isten ígését szorgalmasan tanuljuk, tanítsuk és abban mindenkor gyönyörködni tudjunk. Hogy a pillanatnyi nehézségek láttán meg ne hátráljunk, és ezt az Alma Matert, lelkészképző intézetünket, amit őseink örökségül reánk hagytak, Istenbe vetett hittel és reménységgel meg tudjuk őrizni az utánunk jövő nemzedékek számára is, mint az egyházban élő, az egyházzért szolgáló iskola.

Ezzel a gondolatokkal ünnepélyesen megnyitom a 2001/2002-es tanulmányi évet.

Kolozsvárt, 2001. szeptember 30-án.

Teológiánk egykori professzora 1936-ban (!) a következő irányelveket tárta a magyar református egyház elé:

„1. A kerületi partikularizmus leküzdése, a valódi zsinatpresbiteri alkotmány, szervezet és kormányzat kiépítése.

2. Élő és hitvalló gyülekezeti magvak teremtése.

3. Az önkéntes áldozatkészségnek az erre képeseknél minden Istennek tetsző úton és módon felszítása; az egyház pénzügyeinek minél egysegebb és tervszerűbb kezelése és irányítása.

4. A lelkipásztorok és családjaik legteljesebb igénytelensége, evangéliumi aszkézise, felfokozott lelki és szellemi élete; Ige és Szentlélek által, imádságban és önmegáldozásban való naponkénti megszentelődése.”

Révész Imre: *Az egyház és az állam viszonyának várható alakulásáról.* Az egyház jelene és jövője. Debrecen 1937. 43.

Jegyzetek a Zsinatról

Október 9-én Kolozsvárt, a Bethlen Kata Diakóniai Központban ülésezett az újonnan megválasztott zsinat, a királyhágómelléki püspök és az erdélyi ügyvezető főgondnok elnöklésével. A testületnek harminckét tagja van, közülük négyen hivatalból tagjai s egyben (felváltva) elnökei is.

Kicsi ez a létszám, vagy nem? Sokan úgy vélekednek, hogy „egyházunk legfőbb kánonalkotó és törvényhozó testületének” nagyobbak illenék lennie. Egy maroknyi ember dönti el, hogy mi legyen, vagy mi ne legyen a kereken nyolcszázézer erdélyi reformátusság életében? Amikor végignéztem a jelenlevőkön, s az ülésezés idején komolyan figyelő, a felelősség súlyától itt-ott megilletődött többséget hallgattam, arra gondoltam, hátha megszívleljük Luther tanácsát, amely szerint nem a többség vagy kisebbség dönti el az ügyeket, hanem az, hogy Krisztus parancsának engedelmeskedünk-e vagy sem. S ha így lesz, akkor a harminckettő nem kevés.

Az erdélyi püspök ApCsel 15 alapján tartott igehirdetésével kezdődött a zsinati nap. Az első apostoli zsinat tanulságai között egyikre különösen fölkaptam a fejem. Azt mondta az igehirdető, hogy az apostolok tárgyalhattak volna súlyosabb kérdésekről is, mert hogy mit egyenek, vagy mitől tartózkodjanak a pogánykereszténynek, lehet marginális kérdés is. Ők mégis ezt vitatták meg, mert akkor ez volt életbevágóan fontos. Ezt ma sokan így mondanák: a kor kihívására válaszoltak. Teheti-e a zsinat, amelyik Krisztusnak akar engedelmeskedni, hogy kihívásokra feleljen? Az elmúlt egy-két évben olyan sokszor hallottuk az „ezredvég kihívásai”, az „ezredforduló kihívásai”, az „új évezred kihívásai” unalomig koptatott közhelyeket, hogy jogosnak éreztem idősebb kartársam tavalyi megjegyzését: „Ha még egyszer hallok a kihívás szót, sikítok!” A püspök megfontolt beszéde hatására beláttam: A zsinat természetesen Krisztus parancsára figyel, de azt nem szabad elvonatkoztatni korunk kérdéseitől. Csak a sorrendre kell ügyelni. Mert Krisztus parancsa mindig korparancs, de nem minden korparancs Krisztus parancsa. (Juhász Tamás)

Kérjük olvasóinkat, hogy amennyiben folyóiratunkat a 2002. évre (is) megrendelik, töltsék ki a mellékelt *Megrendelő lapot* s postán vagy alkalmilag juttassák el a Protestáns Teológiai Intézetbe. A *pénzt* (60 000 lej) személyesen, legátussal vagy más úton küldjék címünkre. Továbbra is érvényes a már közölt bankszámla: Kozma Zsold, Banca Transilvania SA Cluj, 2511 0000 1381 3593. Lehetőség van arra, hogy visszamenőleg a 2001/1–4., esetleg a 2–4. számokat is megrendeljék a régi, azaz 45 000 lejes előfizetési árban.